

Radhusene (Mosevej)

De første 5 huse Mosevej nr. 1 til 7 er udflyttet fra landsbyen Søster Svenstrups 5 gårde, idet de jordløse husmænd ved udstykningen i 1794 skulle have tillagt jordlodder" på de for bønderne belejligste steder i marken" og det var her ude på overdrevet med den dårligste jord.

Lodderne er hver på ca. 4 td. land som i løbet af nogle år blev bebygget, det tidligere hus i byen der tilhørte gårdene blev alm. bolig.

Desværre findes der ingen papirer på udstykningsforløbet, idet de 5 gårde i Søster Svenstrup tilhørte universitet hvor en del af arkiverne gik op i luer ved englændernes bombardement i 1807.

Det 6. hus i rækken Mosevej 9 er bygget 1 1874. Nr 7 bestod oprindelig af 2 huse med fælles indkørsel. Herfra findes en skøn bamdomserindring om Ane Pedersdatters hus skrevet af Niels Albert Rasmussen, Glim, født 1876. '

Overfor nr. 9 ligger nr. 4 fra 1904 hvor Tove Hansen bor, gift med Keld hvis far Lauritz Hansen overtog stedet i 1927.

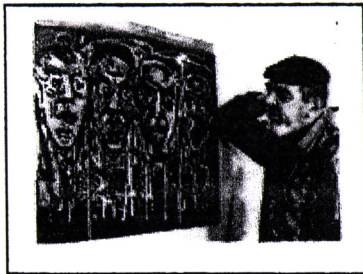
De 5 huse på Kokholmvej blev udstykket fra Bålhouggård i 1875. Huset nærmest Søster Svenstrup "Dyssehuset" blev i 1944 købt af kunstmaler Nik Wienberg Hansen og Anne Marie. I flere år kørte de med deres 2 børn Lone og Liselotte i en gammel Chevrolet rutebil til Spanien på ferie. Økonomien blev klaret ved salg af malerier enten forudbestilling eller aktion ved hjemkomsten.

Malergården

I 1960 skulle Nik's drøm gå i opfyldelse en arv fra en moster på Mols gjorde det muligt at købe 1 ½ td. land ved Birkedeskoven og af 1500 jernbanesveller overtrukket med hønsenet og pudset byggede de malergården i spansk haciendastil. I august på Niks 52 års fødselsdag; åbningsudstilling med Nik's egne malerier.

Allerede året efter udvides mod vest med solfaldssalen. 8 spanske kunstnere viser 38 grafiske arbejder.

I 1963 blev der udvidet med en stor udstillingsbygning med ovenlys så udstillingsarealet nu er på 800 m². Sidst opførte bygning blev fraskilt i 1989 med størstedelen af parken og indrettet som separat bolig.

Med 6-7 udstillinger hvert år med start til påske og en ny hver måned, blev malergården hurtig et kendt sted. Alle folk på egnen kendte den lille tætbyggede mand med sokrates-fysiognomiet og baskerhuen siddende kækt på snur over skaldepanden og smilet lurende i øjenkrogene, mens han viste de besøgende rundt.

Ved begyndelsen af den 10. sæson døde Nik, 6 juni 1970, af et hjerteslag, 63 år gammel. Jubilæumsudstillingen i august blev gennemført og malergården fortsatte med de to døtre på 24 år og 21 år som kunstneriske ledere og Anne Marie stod som tidligere for den lille restaurant

Sidste sæson på malergården var i 1977. Da havde der i alt været afholdt 103 udstillinger.

Når udstillingerne gennem årene kunne blive så store og omfattende, skyldes det Nik's evne til samarbejde. Det kunstneriske miljø fremkom bl.a. ved at de fleste udstillinger arrangeredes af Nik og to kunstnere. Tit var der op til 20 forskellige kunstnere på en udstilling. Det var især unge kunstnere der fik mulighed for at udstille, flere nye kunstgrupper debuterede her som PRO i 1962 og Passepartout i 1966.

Købmanden i Radhusene

Ved junigrundloven i 1849 blev der givet løfte om næringsfrihed. Lovgrundlaget blev udarbejdet i 1850'erne og trådte i kraft 1862. Dette resulterede i en masse små købmandsbutikker på landet. Det første næringsbrev udstedt til at drive høkerforretning i Radhusene matr.nr 9 (mosevej 7) er fra 1887 hvor købmand Frederik Vilhelm Hannibal overtager ejendommen incl. butiksinventar efter detailhandler Mads Nielsen der købte ejendommen i 1883.

1898 køber Anders Jørgensen ejendommen incl. næringsbevis som adkomst til at drive detail- og brændevinshandel. I 1922 køber Anders Jørgensen ejendommen oppe på hjørnet, Mosevej 1 og byggede nyt stuehus hvor købmandsbutikken lå i hjørnet. I købmandsgården boede 4 generationer idet den gamle beboelse stadig eksisterede indtil den blev indrettet til lager. Senere overtager sønnen Aksel butikken.

I 1966 sælger Aksel Jørgensen butikken til Grethe og Frede Andersen der kom hjem fra Grønland. Aksel udstykker et hjørne af grunden og bygger et nyt hus bagved, mosevej 3. Få år senere lukker butikken som så mange andre små landbutikker.

Der er bevaret en gammel regnskabsbog for perioden 1933 til 1943. I året 1934 er noteret 120 forskellige kunder. Det er tydeligt at man ikke går med kontanter så alt blev skrevet og så betalt med mellemrum.

Nogle varer var sæsonbestemte, som konfirmationstelegrammer i april, høstbindegarn og remvoks i august samt olie til de to tærskeselskaber i Gammerød og Birkede Skov. Koks og petroleum i vintertiden. 2 kg. konfekt til husmandsforeningens juletræ. Før sommerferien 20 vand af 10 øre og slik-pinde af 2 øre til lærer Hansen Birkede skole

Endelig var der lån af telefon (Viby nr. 70), man hoppede ud af træskoene og gik ind i dagligstuen hvor telefonen stod på skrivebordet.

Huset på hjørnet modsat købmandshandelen, Svenstrupvej 52 blev bygget i 1935 som bungalow med fuld kælder, idet der her indrettes fjerkræslagteri det var Karl Serve der havde slagterforretning i Borup. Senere bygges en længe kaldt fabrikken ved siden af, der senere udstykkes til 2 parcelhuse. Under krigen sælges til "sutfar", som havde 5-6 damer til at fremstille sutsko af gamle klude og cykeldæk. I 1953 sælges til fiskemanden Hilbert Frederiksen der havde minkfarm.

Meget mere er at læse i "Radhusenes Krønike 1794 - 1994" der er skrevet af Freddy Frimodt og Asger Christensen ved Radhusenes 200 års jubilæumsfest. Hæftet kan lånes på biblioteket eller lokalarkivet. Arkivet har også Malergårdens scrapbøger for alle udstillingsårene, dog minus 1965.

Asger Christensen

Birkede skov, maj 2006